

УЛОГАТА НА МУЗИЧКАТА ЕДУКАЦИЈА ВО ФУНКЦИЈА НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРЕДМЕТОТ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА

Истражувањата во областа на музичкото образование во повеќето земји во светот укажуваат на исклучителното значење на овој предмет во образовниот процес. Придобивките кои произлегуваат од музичката едукација кај младата популација, според резултатите од овие истражувања може да се групираат во следниве категории: успех во општеството; успех во училиштето; успех во развивање на интелигенцијата и успех во животот.

Генерално, заклучокот е дека музичкото образование придонесува за успешно интегрирање на личноста во општеството; подобри постигнувања во останатите области од образовниот систем; развојот на личноста (IQ, когнитивните способности, спацијално-визуелната перцепција, моториката, вербалната способност); стекнување на самодисциплина, работни навики и превземање на одговорност во животот.

Овие тези не иницираа да се осврнеме кон системот на пренесување на знаењата кај нас со цел да се добие функционално музичко образование во рамките на севкупниот образовен систем. Уште еден фактор се и реформите во образованието во кои има промена во бројот на часовите: во одделенската се предвидуваат по 2 часа во сите одделенија, а во предметната настава бројот на часовите се намалува од 2 на 1.

Со таа цел, во почетокот на учебната 2008/2009 година на Педагошкиот факултет "Климент Охридски" во Скопје, со група студенти направивме истражување да го дознаеме ставот на идниот одделенски наставник за значењето на предметот музичко образование (Ислам & Лешкова, 2009). Добиените резултати кои покажаа незадоволителен однос кон предметот Музичко образование, не поттикнаа да спроведеме ново истражување со цел да видиме колку пак предвидената наставна програма влијае врз промената на критериумите за значењето на предметот музичко образование кај истите целни групи.

Се одредивме за идните одделенски наставници заради тоа што тие се носители на првиот стадиум на задолжително образование каде детето започнува системско изучување на овој предмет, а не се специјализирани. Овие факти претставуваат тема на многубројни полемики во повеќето земји за компетенциите на одделенскиот наставник во однос на овој предмет.

За евалуација на квалитетно спроведување на наставната програма преку проверка на стекнатите знаења, истражувањето го спроведовме во две фази: анкетен лист и практичен дел. Концептот беше да се добијат што повеќе информации за нивната општа музичка култура и индивидуалните музички способности. Музичката култура опфати прашања кои се однесуваат на добивање податоци за основни знаења од музичката теорија (нотно писмо); препознавање на музичките инструменти (визуелно и аудитивно) и музичките жанрови; изведувачки состав и препознавање на популарни дела од областа на класичната музика. Индивидуалните музички способности ги тестиравме само во втората фаза со цел да видиме каков е музичкиот потенцијал на идниот наставен кадар. Практичниот дел се одвиваше преку проверка на музичките способности со повторување на ритмички и мелодиски образци. За попрецизен преглед и соодветна евалуација на дадените параметри, резултатите од двете фази на истражувањето ќе бидат претставени компаративно. Популацијата ја сочинуваа студенти од III год. Од одделенската настава на групите по македонски, албански и турски јазик, кога всушност и започнува изучувањето на предметите по музичко образование. Ова анкета опфати примерок од 100 испитаници што сметаме дека е репрезентативен со оглед на фактот дека тоа е стабилната бројка на студенти кои најчесто во континуитет ја посетуваат наставата по овој предмет.

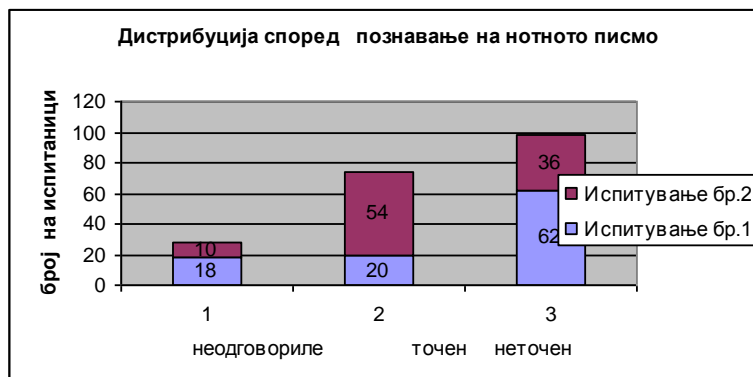
Резултати: Дистрибуцијата за музичката активност во минатото покажа дека 26% од испитаниците свиереле во минатото на некој инструмент во основното училиште, а во моментот 27% се музички активни. Овие студенти партиципираат во КУД (12%), музичка група, бенд (8%) и во хор (7%).

Прашањата во однос на музичката писменост ги дадоа следниве резултати:

1. Во првата фаза од истражувањето се покажа дека само 20% од

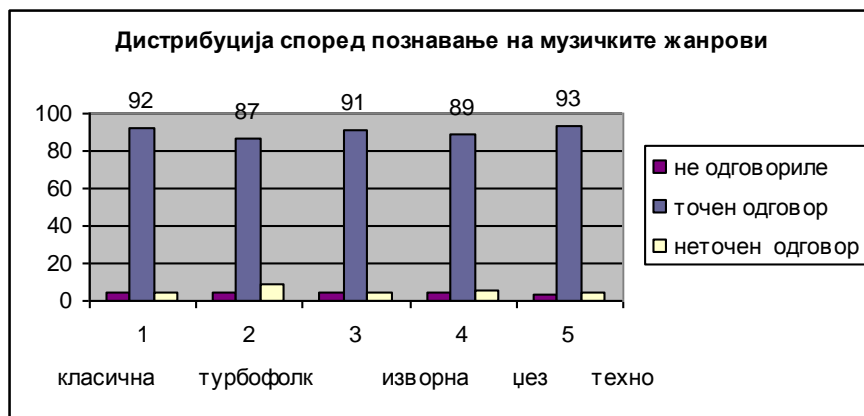
испитаниците ги знаат основните елементи од нотното писмо, 18% не одговориле а 63% одговориле неточно.

2. Во втората, ги добивме следниве резултати: 89% дале точен одговор а 11% не одговориле што и очекувавме со оглед на тоа дека се работи за елементарни знаења. Според наша проценка сигнификантното зголемување на процентот е очекувано со оглед на обемиот материјал од музичката теорија кој се изучува во текот на предавањата (теориски и практично) а поставените прашања се од елементарна природа (препознавање на нотите од I октава и виолинскиот клуч). Покрај тоа, оваа драстична промена е резултат и на обновување и потсетување на знаењата од основното образование кое е прекинато во текот на средното образование (52% од испитаниците се од средни стручни училишта а 48% се од општа гимназиска насока) .

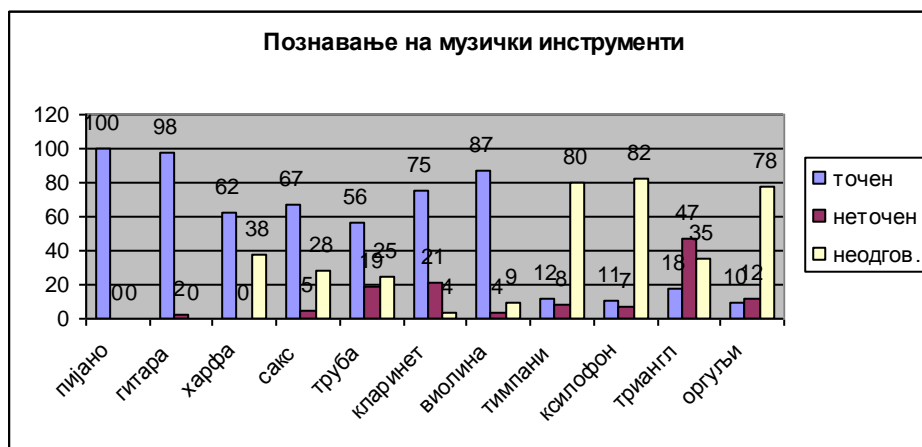
графикон бр. 1

Позитивни резултати беа добиени во однос на аудитивно препознавање на музичките жанрови (87%-93%) поради што ова прашање го изоставивме во второто тестирање (граф. бр.2).

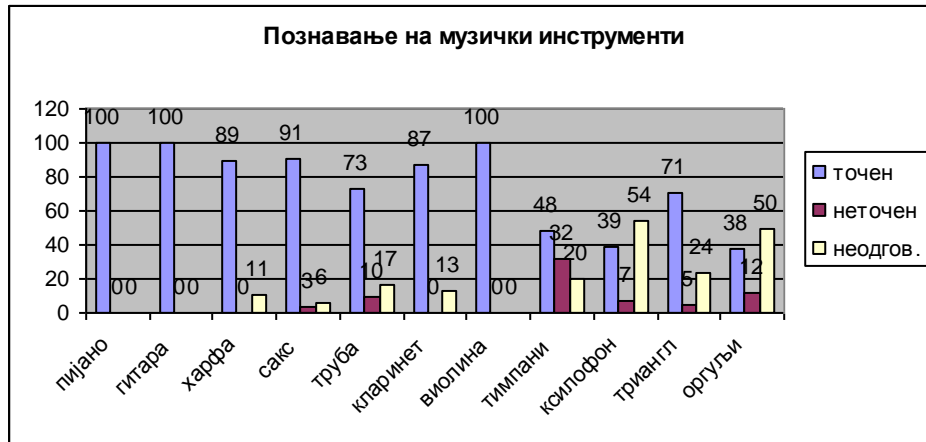
графикон бр. 2

Нас особено не интересираше колку студентите ги препознаваат музичките инструменти со оглед на тоа дека еден од предметите во предвидената наставна програма е *Познавање на музички инструменти*. Прашањето се состоеше од препознавање на музичките инструменти со помош на фотографија и ги опфати главните претставници од сите групи според општоприфатената поделба на Берлиоз (граф. бр. 3):

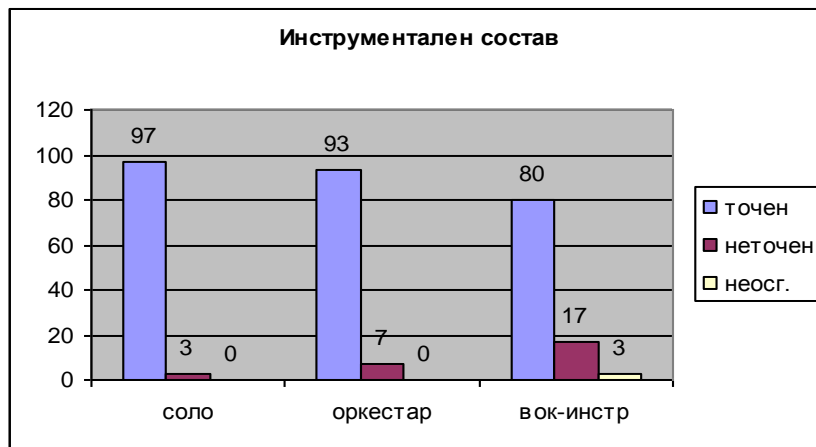
графикон бр. 3

Како што може да се забележи, испитаниците ги препознаваат инструментите кои се најпопуларни и се застапени во повеќе музички жанрови (пијано 100%, гитара 98% и виолина 87%, кларинет 75%).

графикон бр. 4:

Очекувано беше во второто испитување студентите да ги препознаат музичките инструменти. Како што може да се забележи, предметот Музички инструменти во потполност го проширува општото музичко познавање. Практичниот дел од предавањата се состои од визуелно и аудитивно претставување на инструментите што придонесува за препознавање на изведувачките состави на музички дела а се потврди и со висок процент од резултатите на прашањето за препознавање на инструментален состав (граф. бр.5).

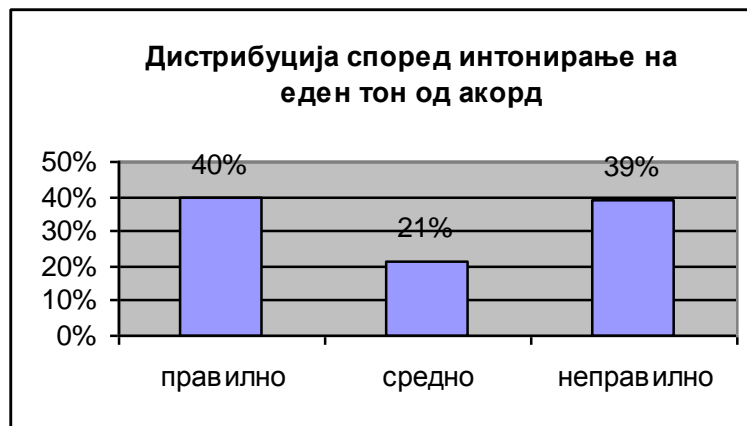
графикон бр. 5

Прашалникот ги опфати и прашањата за значењето на предметот Музичко образование во однос на останатите предмети во одделенската настава: само 37% од испитаниците сметаат дека Музичкото образование е важен предмет. За

појаснување на нивниот став кон ова прашање ги дадовме и следниве можности за одговор: *Музиката е корисна за развојот на децата* - (39%) *Има поважни предмети* –(42%) и 19% се изјаснија дека не знаат со што е вашен овој предмет.

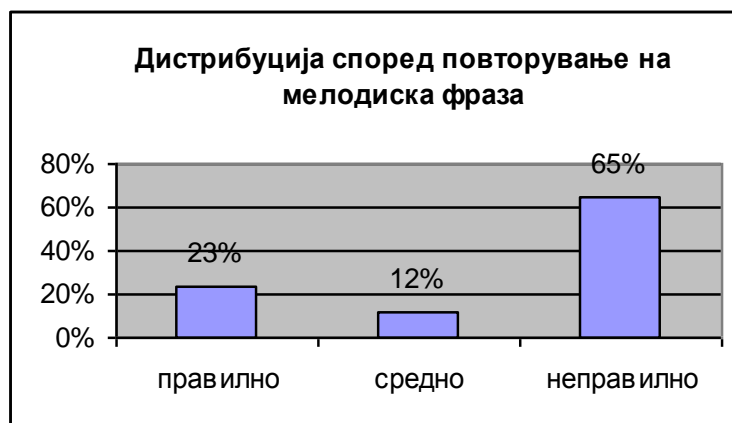
Добиените резултати (музичко образование 30% наспроти мајчин јазик и математика 60%, странски јазик 39% и компјутери 38%) соодветствуваат со претходните одговори на испитаниците и го потврдуваат нивното мислење за местото на предметот Музичко образование во рамките на целокупната настава. Резултатите повторно одат во прилог на тезата дека не му се придава доволно значење на овој предмет.

На овие сознанија соодветствуваат резултатите од практичниот дел од индивидуалната проверка на музичките способности кои ги добивме со примена на општоприфатени форми на испитување во специјализираните музички институции кај нас: повторување на тон од зададен акорд, интонирање на зададена мелодија, повторување на ритмички образец.

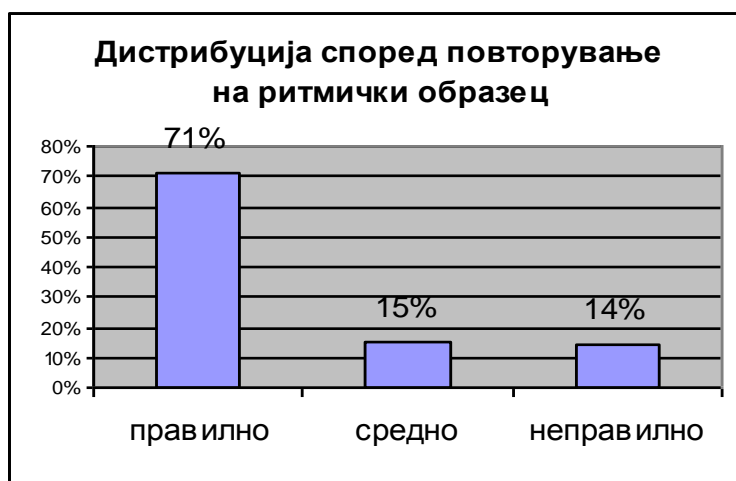
графикон бр. 6

Според графиконот може да се забележи дека само 40% од испитаниците правилно интонирале еден тон од зададен акорд (дур и мол квинтакорд). Категоријата *средно*, во одговорите ја внесовме првенствено поради големата трема (во вид на интонативна и мемориска блокада) што ја имаа повеќето испитаници поради што не успеваа од неколку обиди да го повторат тонот (21%). 39% од нив не успеаа воопшто да ја погодат интонацијата.

графикон бр. 7

23% од испитаниците успешно го повториле целиот мелодиски образец, 65% воопшто не успеале, а 12% од нив, истиот го повториле во помали делови и во повеќе обиди.

графикон бр. 8

На графиконот бр. 7 се забележува дека 71% од популацијата правилно го повторил ритмичкиот образец, 15% од повеќе обиди а 14% не успеале воопшто.

Истражувањето покажува дека музичката во текот на студиите ги проширува музичките знаења и вештини (како на пр. свирење на пијано и орфови инструменти) што претставува значаен фактор за надминување на бариерата од апстрактно прифаќање на музиката. Музиката. Сепак, незадоволитениот однос кон

предметот музичко образование е резултат на влијанието на свеста на целокупната средина за значењето на предметот генерално во рамките на образовниот систем. Менувањето на ваквиот став кај идниот наставен кадар е бавен и долготраен процес особено што се едуцираат да бидат компетентни за сите предмети во наставата. Кај дел од оваа популација, музичките предиспозиции претставуваат дополнителен хендикеп во совладувањето на одредени музички компоненти како на пр.: музичката интонација и ритмот и резултираат во недостаток од самодоверба. Сепак, постојат начини за надминување на ваквата состојба преку користење на Це-Де, Ди-Ви-Ди, практичната примена на детските музички инструменти, посетата на музички настани и сл. кои би овозможиле функционална реализација на предметот музичко образование во одделенската настава.